

Dr. Özge TOSUN

**TÜRK EXIMBANK
KISA VADELİ İHRACAT
KREDİ SİGORTASI SÖZLEŞMESİ**

onikilevha
KURUMSAL VE BİREYSEL YATIRIMCIYA HİZMET VEREN
YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER	IX
KISALTMALAR	XIX
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İHRACAT KREDİ SİGORTASINA İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR VE GENEL OLARAK İHRACAT KREDİ SİGORTASI SÖZLEŞMESİ

1. İHRACAT, İHRACATÇI, İHRACAT KREDİ SİGORTASI VE İHRACAT KREDİ KURULUŞU KAVRAMLARI.....	5
1.1. İhracat Kavramı	5
1.2. İhracatçı Kavramı.....	7
1.3. İhracat Kredi Sigortası Kavramı.....	7
1.4. İhracat Kredi Kuruluşu Kavramı	10
2. İHRACAT KREDİ SİGORTASININ KONUSU VE YARARLARI	14
2.1. İhracat Kredi Sigortasının Konusu	14
2.2. İhracat Kredi Sigortasının Yararları	17
3. İHRACAT KREDİ SİGORTASININ ORTAYA ÇIKIŞI.....	20

4. İHRACAT KREDİ SİGORTASI SÖZLEŞMESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ VE ÖZELLİKLERİ.....	22
4.1. İhracat Kredi Sigortası Sözleşmesinin Hukuki Niteliği	22
4.2. İhracat Kredi Sigortası Sözleşmesinin Özellikleri	29
5. İHRACAT KREDİ SİGORTASI SÖZLEŞMESİNİN SİGORTA SÖZLEŞMELERİNİN TASNİFİ İÇİNDEKİ YERİ.....	30
6. İHRACAT KREDİ SİGORTASI SÖZLEŞMESİNİN KURULMASI VE SÖZLEŞMENİN KURULMASINDA MENFAATİN VARLIĞI.....	31
6.1. Sözleşmenin Kurulması.....	31
6.2. Sözleşmenin Süresi	38
6.3. Teminatın Başlaması ve Alıcı Limit Onayı.....	39
6.4. Sözleşmenin Geçerliliği Bakımından Menfaat Şartı.....	50
6.4.1. TTK'da Yer Alan Düzenleme	50
6.4.2. İhracat Kredi Sigortası Bakımından Değerlendirme	51
6.4.2.1. Genel Olarak	51
6.4.2.2. İhracat Kredi Sigortasında Eksik Sigorta.....	53
7. İHRACAT KREDİ SİGORTASI SÖZLEŞMESİNİN TARAFLARI VE İLGİLİLERİ	56
7.1. İhracat Kredi Sigortası Sözleşmesinin Tarafları.....	56
7.1.1. Sigortacı.....	56
7.1.2. Sigorta Ettiren	60
7.1.2.1. Yabancı Yatırımcı.....	61
7.2. İhracat Kredi Sigortası Sözleşmesinin İlgilileri	68
7.2.1. Sigortalı.....	68
7.2.2. Alıcı	69
7.2.3. Ev Sahibi Devlet.....	69

İKİNCİ BÖLÜM
BÜYÜK RİSK KAVRAMI VE İHRACAT
KREDİ SİGORTASI TEMİNATININ
KAPSAMI

1. BÜYÜK RİSK KAVRAMI VE İHRACAT KREDİ SİGORTASININ DÜZENLENMESİ.....	77
1.1. Yabancı Hukuklardaki Düzenlemeler	78
1.1.1. Avrupa Birliği Direktifleri Çerçevesinde Büyük Risk	78
1.1.2. Alman Hukukunda Büyük Risk.....	79
1.1.3. İsviçre Hukukunda Büyük Risk.....	81
1.1.4. Fransız Hukukunda Büyük Risk.....	82
1.2. Türk Hukukunda İhracat Kredi Sigortasının Tabi Olduğu Düzenlemeler ve Büyük Risk Kavramı	83
1.2.1. Türk Hukukunda İhracat Kredi Sigortasının Tabi Olduğu Düzenlemeler	83
1.2.2. Türk Hukukunda Büyük Risk Kavramı	85
2. TİCARİ-POLİTİK RİSK AYRIMI.....	89
2.1. Ticari Risk Kavramı	92
2.1.1. Kredi Sigortası Genel Şartları Kapsamında Ticari Riskler	93
2.1.2. İhracat Kredi Sigortası Sözleşmesi Kapsamında Ticari Riskler.....	94
2.2. Politik Risk Kavramı	103
2.2.1. Kredi Sigortası Genel Şartları Kapsamında Politik Riskler	106
2.2.2. İhracat Kredi Sigortası Sözleşmesi Kapsamında Politik Riskler.....	107
2.2.3. 2009/15198 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nda Yer Alan Politik Riskler.....	109
2.2.4. Politik Risk Sigortası Sözleşmesinde Politik Riskler.....	112
2.2.4.1. El Koyma.....	115
2.2.4.1.1. Kamulaştırma Kavramı.....	117

2.2.4.1.2. Politik Risk Olarak Kamulaştırma.....	118
2.2.4.1.2.1. Sigortacıların Kamulaştırma Tanımı ve Uygulaması	126
2.2.4.1.2.2. Doğrudan Kamulaştırma - Dolaylı Kamulaştırma Ayrımı.....	129
2.2.4.1.2.2.1. Sızma Şeklinde Kamulaştırma	133
2.2.4.1.2.3. Kamulaştırmaya İlişkin Yargı Kararları	137
2.2.4.1.3. Devletleştirme.....	144
2.2.4.1.4. Kur Çevriminin ve Para Transferinin Engellenmesi.....	149
2.2.4.1.4.1. Genel Olarak.....	149
2.2.4.1.4.2. Sigortacıların Kur Çevrimi ve Transfer Yasağı Tanımı ve Uygulaması.....	151
2.2.4.1.5. Savaş, Terör, Toplumsal Huzursuzluk, Grev ve Lokavt.....	153
2.2.4.1.5.1. Genel Olarak	153
2.2.4.1.5.2. Savaş –İçsavaş Ayrımı.....	154
2.2.4.1.5.2.1. Savaş.....	154
2.2.4.1.5.2.2. İçsavaş	158
2.2.4.1.5.3. Terör.....	159
2.2.4.1.5.3.1. Genel Olarak.....	159
2.2.4.1.5.3.2. Sosyal Risk Kavramı.....	162
2.2.4.1.5.4. Toplumsal Huzursuzluk (Kargaşa, Halk Hareketi, İç Kargaşa, İç Karışıklık ve Ayaklanma)	166
2.2.4.1.5.4.1. Genel Olarak.....	166
2.2.4.1.5.4.2. Sigortacıların Toplumsal Huzursuzluk Tanımı ve Uygulaması	167
2.2.4.1.5.5. Grev ve Lokavt.....	169
2.2.4.1.6. Sözleşme Hükümlerine Riayet Edilmemesi ..	173
2.2.4.1.6.1. Genel Olarak.....	173
2.2.4.1.6.2. Sigortacıların Sözleşme Hükümlerine Riayet Edilmemesi Tanımı ve Uygulaması	182
2.2.4.1.6.3. Devletin Finansal Yükümlülüklerini Yerine Getirmemesi	184

2.2.4.1.6.3.1. Genel Olarak.....	184
2.2.4.1.6.3.2. Sigortacıların Devletin Finansal Yükümlülüklerini Yerine Getirmemesi Tanımı ve Uygulaması	185
3. TEMİNAT DIŞINDA KALAN HALLER.....	186
3.1. Genel Olarak	186
3.2. Sigorta Ettirenin veya Temsilcilerinin Fiilleri, Temsilcinin veya İhracat Bedelini Tahsil Eden Bankanın İflası.....	188
3.3. Alıcı Kaynaklı Nedenler	190
3.4. Sigorta Ettiren İle Alıcı Arasında Uyuşmazlık Çıkması.....	191
3.5. Teminat Dışında Kalan Diğer Haller	191

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
İHRACAT KREDİ SİGORTASI
SÖZLEŞMESİNDE TARAFLARIN
YÜKÜMLÜLÜKLERİ VE BU
YÜKÜMLÜLÜKLERLE BAĞLANTILI
OLARAK UYGULAMADA ORTAYA ÇIKAN
SORUNLAR

1. GENEL OLARAK	197
2. SİGORTACININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....	198
2.1. Genel Olarak	198
2.2. Aydınlatma Yükümlülüğü.....	198
2.2.1. Genel Olarak	198
2.2.2. Aydınlatma Yükümlülüğüne Dair Düzenlemeler	199
2.2.3. Aydınlatma Yükümlüsü ve Aydınlatma Yükümlülüğünün Muhatabı	201
2.2.3.1. Aydınlatma Yükümlüsü	201
2.2.3.2. Aydınlatma Yükümlülüğünün Muhatabı	201

2.2.4. Aydınlatma Yükümlülüğünün Kapsamı, İfa Şekli ve İfa Zamanı.....	202
2.2.4.1. Kapsamı.....	202
2.2.4.2. İfa Şekli	204
2.2.4.3. İfa Zamanı.....	205
2.2.5. Aydınlatma Yükümlülüğünün Büyük Risk Açısından Değerlendirilmesi ve Sigortacının Aydınlatma Yükümlülüğünü Yerine Getirmesi	206
2.2.5.1. Aydınlatma Yükümlülüğünün Büyük Risk Açısından Değerlendirilmesi	206
2.2.5.2. Sigortacının Aydınlatma Yükümlülüğünü Yerine Getirmesi.....	208
2.2.6. Aydınlatma Yükümlülüğünün İhlali.....	210
2.2.6.1. SSBİLY Düzenlemesi.....	210
2.2.6.2. TTK Düzenlemesi	211
2.2.6.3. Sigorta Ettirenin İtirazı	212
2.3. Poliçe Düzenleme ve Verme Yükümlülüğü.....	213
2.4. Rizikoyu Taşıma Yükümlülüğü.....	214
2.5. Tazminat Ödeme Borcu.....	216
2.5.1. Genel Olarak	216
2.5.2. Muacceliyet	217
2.5.2.1. Zarar Kesinleşme Süresi.....	218
2.5.3. Tazminat Tutarının Belirlenmesi.....	220
2.5.4. Sigortacının Temerrüdü.....	223
2.5.5. Zamanaşımı	226
2.6. Sır Saklama Yükümlülüğü	227
3. SİGORTA ETTİRENİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ	233
3.1. Alıcı Analiz Ücreti, Poliçe Tanzim Ücreti, Tazminat Başvuru Ücreti ve Prim Ödeme Borcu.....	233
3.1.1. Alıcı Analiz Ücreti ve Poliçe Tanzim Ücreti Ödeme Borcu	233
3.1.2. Tazminat Başvuru Ücreti Ödeme Borcu	233

3.1.3. Prim Ödeme Borcu	234
3.1.3.1. Prim Belirlenmesi.....	234
3.1.3.2. Prim Borcunun İfa Yeri ve Şekli	235
3.1.3.3. Prim Borcunun İfa Zamanı	237
3.1.3.4. Prim Borcunun İfa Edilmemesi ve Sigorta Ettirenin Temerrüdünün Sonucu	238
3.1.3.4.1. Genel Olarak Prim Borcunun İfa Edilmemesi	238
3.1.3.4.2. Sigorta Ettirenin Temerrüdünün Sonucu.....	242
3.2. Beyanda Bulunma Görevi	245
3.2.1. Genel Olarak.....	245
3.2.2. Beyan Görevinin Yükümlüsü ve Muhatabı	246
3.2.3. Sözleşmenin Kurulması Esnasında	246
3.2.3.1. Beyanın Yapılması Gereken Zaman	248
3.2.3.2. Beyanın Kapsamı	249
3.2.3.3. Beyan Görevinin İhlali ve Yaptırım.....	250
3.2.3.4. Kredi Sigortası Genel Şartlarında ve İhracat Kredi Sigortası Sözleşmesinde Yer Alan Düzenlemeler	252
3.2.4. Sözleşme Süresi İçinde.....	255
3.2.4.1. Beyan Görevinin İhali ve Yaptırım.....	256
3.2.4.2. Kredi Sigortası Genel Şartlarında ve İhracat Kredi Sigortası Sözleşmesinde Yer Alan Düzenlemeler	258
3.2.5. Rizikonun Gerçekleşmesi Halinde.....	261
3.2.5.1. Beyan Görevinin İhali ve Yaptırım.....	262
3.2.5.2. Kredi Sigortası Genel Şartlarında ve İhracat Kredi Sigortası Sözleşmesinde Yer Alan Düzenlemeler	262
3.2.6. Menfaat Sahibinin Değişmesi Halinde	263
3.3. Bilgi verme ve Araştırma Yapılmasına İzin Verme Yükümlülüğü.....	265
3.3.1. Genel Olarak.....	265
3.3.2. Yükümlülüğün İhlaline Bağlanan Yaptırım	267
3.3.3. Kredi Sigortası Genel Şartlarında ve İhracat Kredi Sigortası Sözleşmesinde Yer Alan Düzenlemeler.....	268

3.4. Zararı Önleme, Azaltma ve Sigortacının Rücu Haklarını Koruma Yükümlülüğü	269
3.4.1. Genel Olarak.....	269
3.4.2. Yükümlülüğün İhlalinin Yaptırımını	270
3.4.3. Kredi Sigortası Genel Şartlarında ve İhracat Kredi Sigortası Sözleşmesinde Yer Alan Düzenlemeler.....	271
3.5. Diğer Yükümlülükler.....	274
4. SİGORTA ETTİRENİN YÜKÜMLÜLÜKLERİYLE BAĞLANTILI OLARAK UYGULAMADA ORTAYA ÇIKAN SORUNLAR.....	277
4.1. Sigorta Ettiren ile Alıcı Arasında Uyuşmazlık Çıkması	277
4.1.1. Uyuşmazlık Çözümlerinde Sigortacının Gider Ödeme Borcu.....	282
4.2. Bildirimlerin Zamanında Yapılmaması.....	286
4.3. Sevkiyatın Alıcı Limit Onayına Aykırı Olması.....	293
4.3.1. İhracatın Ne Zaman Gerçekleştiği Sorunu.....	296
4.4. Zarar Tutarının Hesaplamasından Kaynaklanan Sorunlar	297
4.5. Tazmin Aşamasındaki Kur Farkından Kaynaklanan Sorunlar	298
4.6. Temerrüt Halindeki Alıcıya Yeniden Sevkiyat Yapılması	299

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
İHRACAT KREDİ SİGORTASI
SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ,
UYUŞMAZLIKLARA UYGULANACAK
HUKUK VE YARGI YERİ SEÇİMİ

1. İHRACAT KREDİ SİGORTASI SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ	303
1.1. Genel Olarak Sigorta Sözleşmesini Sona Erdiren Nedenler	303
1.2. İhracat Kredi Sigortasında Sona Erme Nedenleri	308
1.2.1. Genel Olarak.....	308

1.2.2. Tarafların Aciz Haline Düşmesi	311
1.2.3. Sigorta Priminin Ödenmemesi.....	312
1.2.4. Sigorta Ettirenin Sevkiyat Yapmaması veya Sevkiyatlarını Bildirmemesi	314
1.2.5. Sigorta Primlerinin Artırılması.....	315
1.2.6. Sigorta Ettirenin Tazmin Talebinde Hile Yapması.....	316
1.2.7. Diğer Sona Erme Nedenleri	320
2. Sözleşmeye Uygulanacak Hukuk,Yargı Yeri Seçimi ve Halefiyet....	322
2.1. Sözleşmeye Uygulanacak Hukuk.....	322
2.2. Yargı Yeri Seçimi.....	325
2.3. Sigortacının Kanuni halefiyeti.....	331
2.3.1. Genel Olarak	331
2.3.2. İhracat Kredi Sigortasında Halefiyet	334
SONUÇ	339
KAYNAKÇA	343

EKLER

KISA VADELİ İHRACAT KREDİ SİGORTASI ESKİ POLİÇESİ (*).....	373
ICIEC SERMAYE YATIRIM SİGORTASI POLİÇESİ	402